Poštarina plaćena u gotovu

KATOLIČKI LIST

Izlazi svakog četvrtka. Predplata godišnje Kn 3000.—, pol godine Kn 1500.—, a četvrt godine Kuna 750.—. Pojedini broj Kn 60.—. Za inozemstvo predplata godišnje Kn 4000.—.

Curate strenue, ne Ecclesiae castra defensoribus careant in regno Croatiae

Leon XIII. u Breveu na urednika »Kat. Lista«, dne 4. travnja 1900.

Rukopise valja slati: uredničtvu Kaptol 29. — Predplata se šalje pošt. čekom br. 35.021. — Oglase i sav upravni dio: Kaptol 27.

Broj 11. U Zagrebu, 15. ožujka 1945. Tečaj 96.

Propovied preuzvišenoga gospodina Nadbiskupa dra Alojzija Stepinca u prvostol. crkvi prigodom Papina dana 11. III. 1945.

»Gospodin ga sačuvao, poživio ga, blaženim učinio na zemlji i ne dao ga na volju neprijateljima njegovim!« To je naša želja, dragi vjernici, i naša molitva. Svemogućem Bogu, prigodom obljetnice krunitbe Svetog Otca, Pape Pia XII.

U jednom družtvu, koje se bilo zaputilo na put preko mora, nalazio se i jedan mladić, koji je prvi put putovao parobrodom morem. Pažljivo je promatrao svaku sitnicu na lađi i divio se radinosti mornara. Tek jedan čovjek nije mu se sviđao. Onaj, što je stajao na kormilu. »Onaj čovjek tamo, doviknu mladić nekom starijem putniku, ne radi upravo ništa. Tek tu i tamo makne nešto rukom«. »Mladi gospodine, odvrati mu ovaj, upravo on ima najvažniji i najteži posao. Jer on mora gledati neprestano na kompas i zuriti u daljinu. Jedan krivi potez s njegove strane, može u danom času upropastiti lađu i sve nas, koji smo na lađi«.

Ova mi zgoda, dragi moji vjernici, pada na pamet danas, kad slavimo obljetnicu krunitbe Pia XII., kojega je Božja providnost postavila kormilarom čovječanstva na olujnom moru sadašnjice, pune tragičnih grozota. Ljudima, kojima je strast zamračila pogled, pričinja se, da je Papa u ovom vrtlogu strasti ličnost, koja samo smeta. Ali onaj, koji traži i ljubi objektivnu istinu, gleda u instituciji papinstva jedan od najvećih darova providnosti Božje u sadašnjosti, i zalog sretnije budućnosti čovječanstva. Jer i danas vriede rieči Svetoga Pisma: »Gdje nema vodstva, propada narod« (Prič. 11, 14). Kad bi po nesreći (što se po Božjoj providnosti i milosrđu nikada ne će dogoditi), kad bi, velim po nesreći, nestalo duhovnih kormilara čovječanstva, predstavljenih u nasljednicima svetog Petra apostola, onda možete biti uvjereni, da za nekoliko desetljeća ljudsko družtvo ne bi bilo ništa drugo, nego jedna ogromna tamnica, u kojoj bi jedni tiranski gospodovali, a drugi biedno robovali.

Koji tome ne vjeruje, neka upita nepristranu poviest, što je bilo čovječanstvo prije, nego se Kristova Crkva na čelu sa svetim Petrom pojavila na obzorju čovječanstva. Istina, ne možemo zaniekati sjajnih djela ljudskoga duha i prije toga. Još danas se sviet divi djelima kiparstva, slikarstva, graditeljstva Grka, govorničtvu, organizatornom talentu i državničkom umieću Rimljana. Ali u cielom starom poganskom svietu uzalud ćete tražiti ono, što je najljepše i najvažnije, a to je puno poštivanje čovječje ličnosti, bez obzira, kojemu spolu, rodu, staležu ili narodu pripada. Robstvo, najgadnije i najstrašnije, bilo je uzakonjeno. I nije čudo, da je onda u samoj Atici na dvadeset tisuća slobodnih ljudi bilo četiristotine tisuća robova. A kazna robstva pravno je bila jednaka smrti. Gospodar nije imao nikakove obveze prema svome robu. Zakon je kaznio onoga, koji bi ubio vola, ali je šutke prelazio preko onoga, koji bi ubio roba.

U takvu sredinu stupilo je na poprište kršćanstvo na čelu s papama, da sruši skoro nerazorivu ogradu, koja je postojala u poganskom svietu između roba i gospodara, i da vrati čovjeku njegovo ljudsko dostojanstvo, dano mu od Stvoritelja svieta. Papa Grgur Veliki, s kojim kao s Rimljaninom svršava staro doba robstva, piše jednom zgodom: »Budući se naš Odkupitelj, Gospodar svih stvorenja, zato smilovao nama i uzeo na se ljudsku narav, da snagom svoga božanskoga bića razkine okove robstva, koji su nas stiskali i vrati nam opet prijašnju slobodu, zato se radi spasonosno, kad ljudi, koje je narav od početka učinila slobodnima a pravo naroda tih podvrglo jarmu robstva, kad ti ljudi milošću svojih gospodara opet steknu slobodu, za koju su rođeni«.

I uzalud ćete kroz dugu poviest čovječanstva tražiti bilo pojedince bilo institucije, koje bi toliko učinile za poštivanje čovječje ličnosti i ljudskog dostojanstva, koliko božanska institucija papinstva. A za današnjeg Papu Pia XII. možemo reći, da je sjajna zviezda na tamnom obzorju čovječanstva, koja u tmini razbuktalih strasti ne prestaje svietliti, te riečju i djelom pokazivati, da je svaki ljudski individuum, bez obzira, kojoj rasi narodu, staležu, dobi ili spolu pripada, neumrla slika jednog te istog modela, Boga Stvoritelja, i

prema tome svaki ljudski individuum imade svoja neotuđiva prava, kojih mu nijedna ljudska vlast ne smije oduzeti. A koliko vriedi ljudska ličnost u sustavima, koji se blatom nabacuju na Crkvu i njezinog predstavnika Svetog Otca, koliko vriedi čovjek u poredku, koji ne računa s Bogom, to prepuštam vama, dragi slušatelji, da prosudite sami. Ne sumnjam nimalo, da će taj sud biti stoposto pozitivan za Crkvu i njezine vrhovne glavare, a porazan za one, kojima je sloboda ljudske ličnosti na jeziku, a u praksi je gaze nogama. I tko bi tvrdio protivno, tomu možemo primieniti rieči Svetog Pisma: »Usta njihova ne govore istine». (Ps. 5, 10.)

Ne trpe danas međutim samo pojedinci. Trpe i čitavi narodi. A mali i slabi narodi upravo strahuju za svoju budućnost, jer je jedino mjerilo međunarodnog i međustaležkog poredka postala pestnica. I kad gledamo danas predstavničtvo grube sile, i nehotice nam pada na um ona slika iz Svetoga Pisma, koja ga tako dobro karakterizira: «Obučeni su u nasilje kao u haljine.» (Ps. 72, 6.) I nehotice nam pada na um ona zgoda iz početka srednjega vieka, koju je neumrli Rafael ovjekovječio na jednoj slici, a to je susret hunskoga kralja Atile s Papom Leonom I. Sa sjevera jurila je prema jugu u smjeru Rima strahovita bujica Huna. Sudbina grada izgledala je zapečaćenom. I kad je sve klonulo, otac kršćanstva Leo I., na čelu izaslanstva stupa pred Atilu kod Mantove. O tom susretu zabilješio je, papinstvu nimalo skloni, povjestničar Gregorovius: »Nastup mirnoga, dostojanstvenoga Pape pred jednim od najgroznijih ubojica poviesti, koji je bio na putu da sruši središte civilizacije, pripada k najuzvišenijem stavu, što ga je ikada u svim vremenima zauzeo koji čovjek, i osigurava Leonu neumrlost, jer su takvi čini riedki«. (Gregorovius I, 192.) A kad gledamo djelovanje jednoga od nasljednika Leonovih, Pape Pia XII. kojemu je Providnost Božja dosudila, da bude svjedokom još strašnijega pokolja čovječanstva, onda možemo reći, da nije ni u čemu posramio svoga predšasnika. Makar nema nikakve fizičke sile na razpolaganju, diže svoj glas na obranu slabih i malenih, kad je 1941. rekao: »Na polju novoga poredka, utemeljenog na moralnim načelima, nema mjesta povredi slobode, cjelovitosti i sigurnosti drugih naroda, ma kakva bila njihova teritorialna prostranost i sposobnost njihove obrane. Ako je neizbježivo, da velike države zbog svoje veće mogućnosti i moći utiru put za uređenje gospodarskih skupina između njih i malih i slabih naroda, ipak je nemanje nepobitno pravo istih na poštivanje njihove slobode na političkom polju, na djelotvornu zaštitu one neutralnosti u međudržavnim sporovima, koja im pripada po naravnom i međunarodnom pravu, na zaštitu njihovog gospodarskog razvoja, jer samo na taj način moći će postići jednako obće dobro, materialno i duhovno blagostanje vlastitog naroda«. (Messaggio Nat. 1941.). Mislim, dragi slušači, da vam ne trebam tumačiti, tko je istinski zaštitnik slabih i malenih naroda. Imate zdrave oči i ogledajte se svietom, da li su mali narodi sigurniji za svoju slobodu i nezavisnost u poredku, koji se osniva na nauci Crkve i njezinih vrhovnih predstavnika, ili u poredku, koji se osniva na načelu pestnice.

Čini se, međutim, da i danas još vriede rieči — mundus vult decipi, ergo decipiatur! — sviet hoće da ga se vara, pa neka mu bude! Ja pak smatram, da je častnije i koristnije učinio Psalmist govoreći: »Put istine izabrah i naputaka tvojih nisam zaboravio.« (Ps. 118, 30.).

Htio bi na koncu iztaći još jednu bezsmrtnu uslugu, koju Pio XII. čini danas čovječanstvu, dosljedno nauci, koju je donio na sviet utemeljitelj Crkve Isus Krist. A to je pobijanje nečovječne mržnje, koja danas razdire sviet, i neprestano naglašavanje potrebe ljubavi među ljudima, narodima i državama. U božićnoj poruci 1940. naglasio je s toga načelo: »Neobhodno potrebna predpostavka novoga poredka je pobjeda nad mržnjom, koja danas dieli narode, a prema tome odreka sustava a i praksa, od kojih (mržnja) uviek poprima novu hranu... Tko žudi za istinskim dobrom naroda, tko nastoji doprinieti, kako bi se očuvale od nenadoknadivih šteta moralne i duhovne baze za buduću suradnju naroda, taj će smatrati za svoju svetu dužnost i uzvišeno poslanje, da ne pusti propasti u mislima i čuvstvima ljudi naravne ideale istinoljubivosti, pravde, uljudnosti i suradnje u dobru, a nadasve uzvišeni vrhunaravni ideal bratske ljubavi, koju je Krist donio na sviet. (Messaggio Nat. 1940.).

Danas vlada svietom mržnja, kao što sami imate prilike vidjeti u dnevnom životu naroda i države. Ne preza se ni pred najkrvavijim zločinima prema ljudima, koji drugčije misle nego njihovi protivnici. I najveći zločini pokrivaju se plaštem pravde prema načelu — summum jus summa injuria. Ne preza se ni pred najvećim klevetama crkvenih poglavara, da se poluči stanoviti cilj. Zar da mi uzvratimo istom mjerom? Ne! Nego sliedeći pouku vrhovnog tumača Kristove nauke, odgovaramo svima onima, koji ih mrze i kleveću: »Otče, oprosti im, jer ne znaju što čine«. (Luk. 23, 24.). Uvjereni smo naime, da mržnja ne može nikada trajno dominirati svietom, i da će jednoć morati ustupiti mjesto slozi i ljubavi među ljudima. A još više smo uvjereni, da nikada ne može grubi materializam trajno slaviti slavlje nad duhom. Jer, Kristova se rieč ne poriče: »Duh je koji oživljuje, tielo ne koristi ništa«. (Iv. 6, 63). Ne sumnjamo ni časa, ma kako bile težke žrtve, da će iz ovoga strašnog hrvanja izaći kao pobjednik Kristova Crkva, kojoj je danas na čelu nasljednik sv. Petra, Pio XII. propovjednik mira i ljubavi na zemlji.

Da Mu Gospodin bude u pomoć, zato Ga molimo danas iz dubine srdca!

Pio XII. — Papa mira

Piše: S. L.

12. III. se navršilo 6 godina, kako je Sv. Otac Papa Pio XII. kao 261. nasljednik Sv. Petra okrunjen trostrukom papinskom krunom pred golemim mnoštvom predstavnika svih naroda i rasa, koje su Berninijeve kolonade pred ulazom u baziliku Sv. Petra jedva mogle obuhvatiti.

Toga časa doživio je Pio XII. pred tim najvećim hramom molitve nešto slično, što je doživio i prvi Papa, Sv. Petar, dok je još boravio u Jeruzalemu, kada je jednom zgodom na ulazu u hram sreo nekog bolestnika-prosjaka, čovjeka hroma od rođenja, koji je i od njega kao i od drugih ljudi očekivao milostinju. Čitamo u Sv. Pismu, da mu je Petar odgovorio: »Srebra i zlata nema u mene; nego što imam, ovo ti dajem: U ime Isusa Krista iz Nazareta ustani i hodi» (Dj. Ap. 3, 6).

Šest godina Pontifikata Pia XII. pada zajedno sa šest godina rata. Baš god. 1939. dokazalo je čovječanstvo svoju bolest, svoju biedu, svoju hromost, u kojoj je ostalo do danas prema riečima Pape: «Čovječanstvo, slabo i protivno da izpravi grieh, kobno postavlja pod utjecajem strasti na mjesto starih manje više spoznatih zabluda nove spletke i obična zavaravanja... Koliko se puta tako obistinjuje rieč: Zadnja pogrješka bit će gora od prve« (AAS. 1943. 6).

Što današnji Petar na Rimskoj Stolici daje čovječanstvu, koje u njega upire bolne poglede očekujući od njega mir? Ni on ne daje srebra i zlata: Papa nema ni vojske ni sile, kojom bi čovječanstvu nametnuo mir, već mu daje neuzporedivo više, dar s neba. nauku i upute. koje su jedine u stanju izliečiti čovjeka i vratiti mu mir, pravi i trajni mir, koji sviet ne može dati, mir Kristov.

Pio XII. poziva već 6 godina iz Vatikana: ljudi, u ime Isusa Krista ustanite i prohodajte: »Svi vi, govori on, koji nosite odgovornost, koji Božjim određenjem ili pripuštenjem imate u svojim rukama vlast nad sudbinom svojih i drugih naroda, čujte... Dignite se nad same sebe, nad uzkogrudnost i sebičnost, nad naglašavanje vojne nadmoći, nad svako jednostrano traženje prava i pravde... Pravi mir nije matematički zaključak sile, već u najdubljem smislu moralno i pravno djelo. Ne očekujte ni od jednog naroda, pa niti od malenoga, odstupanje od bitnih prava i životnih potreba, koje biste vi sami, kad bi se tražilo od vašega naroda, smatrali neostvarivim. Dajte brzo zdvojnom čovječanstvu mir, nad kojega kolievkom ne će tinjati plamen mržnje niti nagon neobuzdane volje za osvetom, da tako zasja zora novoga duha ljudske zajednice, uzkrslog iz boli. Taj duh zajedničkoga života, oplemenjen božanskim snagama kršćanstva, bit će jedini u stanju očuvati čovječanstvo poslije ovoga težkoga rata od neizrecive nesreće, koja bi nastala, kad bi mir bio sagrađen na krivim temeljima...« (AAS. 1944. 23 s.).

Mir, koji Papa daje svietu, mir Kristov, koji sadrže njegove enciklike, njegova pisma i njegovi govori, za kojim idu svi koraci njegove diplomatske djelatnosti, jest posljedica i nagrada vjernog vršenja naravnoga i pozitivnoga Božjeg zakona u životu pojedinaca, obitelji, naroda i čitave ljudske zajednice. Drugim riečima: Mir je djelo Božje i ljudske pravde — Opus Justitiae Pax, dok je nemir t. j. rat, kako veli Papa, »samo pravedna kazna za povredu Božje pravde. Ta već Cicero govori, nastavlja Pio XII., da nakon što je uklonjena svetost i vjera, sliedi poremećenje života i velika zbunjenost« (AAS. 1943, 103 s.).

Pravi i trajni mir, kako ga propovieda i promiče Papa Pio XII., je po kršćanskim filozofijskim i teoložkim načelima sklad, nepomućenost, stalnost reda, koji treba da vlada u čovjeku, ukoliko je stvoren od Boga, i to kao razumno, voljno i družtvovno biće: Pax est tranquillitas ordinis! Stoga se ima kao prvi preduvjet pravoga i trajnoga mira smatrati etičko-religiozna, kršćanska obnova; obnova pojedinca i zajednice. »Spas ne dolazi narodima, piše Pio XII. u svojoj prvoj Enciklici, od vanjskih činbenika, od oružja, koje može nametnuti uvjete mira, ali ga ne može uzpostaviti. Snage, koje moraju preobraziti lice zemlje, moraju doći iznutra, od duha. Obnova čovječanstva, da bude uspješna, mora biti prije svega duhovna i religiozna.«

U svietlu te duhovno-religiozne obnove predložio je Pio XII. već u više navrata pet temeljnih načela, na kojima se mora graditi pravedan i trajni mir i uređenje svieta. Bit tih načela jest:

1. Temeljni zahtjev pravednoga i častnoga mira je osiguranje prava na život i slobodu svih naroda, velikih i malih. Volja za životom jednog naroda ne smije nikada značiti smrt drugoga.

2. Daljnji preduvjet trajnog i pravog mira je razoružanje, najprije duhova, a onda oružja, budući je neobuzdano naoružanje najpogibeljnije žarište novih sukoba.

3. Za trajan mir nadasve je važna i svrsishodna jedna međunarodna ustanova, koja međutim ne bi smjela ponavljati pogrješke prošlosti, kada je njezino djelovanje bilo krivo i bezuspješno.

4. Za uzpostavu ravnoteže u svietu, naročito u Evropi, potrebno je najprije povjerenje među narodima, shvaćanje pravednih zahtjeva naroda i narodnih manjina.

5. Najvažniji konačno činbenik kod uzpostave mira mora biti sviest duboke odgovornosti, žeđa za pravdom, osjećaj i ljubav za bližnjega. Ta pak svojstva daje čovjeku jedino prava religioznost.

Za postignuće pravoga i trajnoga mira potrebna je pobjeda nad mržnjom, koja razstavlja narode, pobjeda nad nepovjerenjem u međunarodnim pravnim odnosima, pobjeda nad pogubnim načelima, da

je korist temelj prava, da sila stvara pravo, pobjeda nad klicama sukoba, koje leže u nejednakoj podjeli područja svjetskog gospodarstva, pobjeda konačno nad hladnom sebičnošću, koja objestno vrieđa čast, slobodu i vrhovničtvo drugih naroda.

U smislu tih temeljnih mirovnih načela obraća se Papa izravno na državnike, koji će odlučivati o uređenju novoga poredka u svietu: »Obraćamo se svima, koji su pozvani promicati sastanke i sporazume za mir, molbom iz bolna srdca te im kažemo: Prava snaga ne treba se bojati biti velikodušna... Ne ometajte niti ugušujte težnje naroda za mirom činima, koji mjesto da dižu povjerenje, zapravo ponovno uzpaljuju mržnju i učvršćuju volju za odpor. Dajte svim narodima nadu za dostojan mir, koji ne povređuje njihovo pravo ni na život ni na njihov osjećaj časti. Pokažite u što višem stupnju podudaranje vaših načela s vašim odlukama, vaših izjava o pravednom miru s činjenicama... Jao onima, tako završava Pio XII. svoju poruku, koji si u ovaj strašni čas nisu sviestni svoje odgovornosti za sudbine naroda, koji podržavaju mržnje i sukobe među narodima, koji svoju moć grade na nepràvdi, koji napadaju i ubijaju goloruko i nevino pučanstvo. Srčba Božja će ih na koncu stići« (AAS. 1943, 279).

Kako je za međunarodni mir od bitne važnosti, da najprije unutar pojedinih naroda i država vlada mir, upozorava Papa na sliedeća načela, koja treba da ravnaju narodnim i državnim životom: Treba poštivati dostojanstvo i prava čovječje osobe, promicati družtvovnu povezanost i slogu ljudi, naročito obiteljske zajednice, cieniti i nagrađivati pravedno ljudski rad, uzpostaviti pravni osjećaj i red te konačno ostvariti zamisao države, kako je kršćanstvo naučava prema načelu: vladati znači služiti (Izp. AAS. 1943. 19 ss.).

To je eto nauka o pravom i trajnom miru, koju Pio XII. kroz šest godina svoga Pontifikata i kroz šest godina rata neprestano propovieda.

Uporedo s tim naučavanjem išli su i njegovi mirovni koraci. U svom govoru svietu na 4. obljetnicu početka ovoga rata izjavio je Papa sliedeće: »Predosjećajući tako težku nesreću, koja je prietila čovječanstvu, Mi smo nekoliko dana prije početka neprijateljstava, 24. kolovoza 1939., uputili vladarima i narodima topli poziv s molbom i opomenom: Ništa, rekosmo, nije izgubljeno mirom, sve naprotiv može biti izgubljeno ratom. Naš glas je dopro do ušiju, no nije prosvietlio umove niti je sišao u srdca. Duh sile pobiedio je tada duh sloge i sporazuma. To je bila pobjeda, koja je značila poraz« (AAS. 1943, 277).

Odbacujući pak od sebe, da nije učinio sve, što je mogao, da se mir sačuva i ponovno uzpostavi, Pio XII. izjavljuje: »Naše govore i poruke svietu nitko ne će moći izbrisati niti promieniti njihov smisao i njihovu srž. Svi su ih mogli čuti kao rieč istine i mira. Kada prilike vremena i strasti ljudi budu dopuštale ili zahtievale objelodanjenje dokumenata dosad još nepoznatih javnosti, te kada ne bude bojazni, da će se naići na odbijanje i opiranje, tada će se očitovati jasnije od sunca bezmislenost takovih kleveta, koje su više plod bezvjerja nego neznanja...« (AAS. 1943, 177). Jednom drugom zgodom tvrdi Pio II.: »Mi nismo propustili ništa učiniti, kako bi se održao među narodima mir, sviestni si svoga poslanja biti sluga i predstavnik uzvišenoga Kralja mira, koji donosi mir ne krvavim bitkama, već svojom prolivenom krvlju na križu« (AAS. 1940, 532).

Pitamo se, kako je moguće, da nakon tolikih Papinih rieči i čina nije postignut mir u svietu, mir, za kojim svi teže. Krivnja je na ljudima, koji su čuli glas iz Rima, ali ga iz bilo kojih razloga nisu htjeli sliediti. Doista, ne leži tragedija čovječanstva toliko u strahotama sadašnjega rata, koliko u nepojmljivoj činjenici, da ljudi imadu mogućnost i sredstva za uzpostavu mira, ali ih ne će primieniti, pače oni ih napadaju i preziru. Prema riečima pak Sv. Pisma mir na zemlji je moguć samo, ako ljudi imadu dobru volju.

Uporedo s nastojanjem kod ljudi oko uzpostave mira išla je i molitvena akcija Pia XII.: »Ali ako se već čini, veli on u jednom govoru, da ratna buka nadvladava i ugušuje naš glas, dižemo svoj pogled prema nebu, prema Otcu milosrđa i Bogu svake utjehe...« (AAS. 1940, 533). »Da, nastavlja Papa, molimo za što skoriji mir. Molimo za mir za sve ljude; ne za mir nametnut silom i uništenjem naroda, već za mir, koji jamči čast svih naroda i odgovara životnim zahtjevima na zakonita prava sviju« (Uzkrsni govor 1941.).

U svojem nastojanju oko očuvanja i uzpostave mira u svietu zauzimao se je Papa Pio XII. uviek naročitom brigom za male narode: »Naše misli i osjećaji, veli on, idu malim narodima, koji su po svom geografskom i geopolitičkom položaju u današnje vrieme gaženja moralnih i međunarodnopravnih zakona izloženi, da budu pregaženi u sukobima velikih sila... Ne može se očekivati, nastavlja Papa, da ćemo ovdje potanko iznieti sve, što smo kušali i uspjeli učiniti za ublaženje njihovih boli, za poboljšanje njihovog moralnog i pravnog položaja, za zaštitu njihovih najosnovnijih vjerskih prava, za pomoć u njihovim potrebama i nevoljama. Svaka rieč, koju smo u tu svrhu upravljali mjerodavnim silama jednako kao i svaki naš javni korak morali smo ozbiljno mjeriti u probitku samih tih naroda, kako se ne bi još više, dakako protiv Naše volje, njihov položaj pogoršao. Nažalost, poboljšanja, koliko se mogu vidljivo ustanoviti, ne odgovaraju veličini majčinske brige Crkve« (ASS. 1943, 168).

U toj brizi i zauzimanju za male narode pokazao je Papa Pio XII. naročitu ljubav za naš hrvatski narod, koji je od početka svoga narodnog i državnog života u ovoj svojoj domovini bio uviek najuže povezan sa Sv. Stolicom, s nasljednicima Sv. Petra, Rimskim Papama. Hrvatski narod mu je za to trajno i duboko zahvalan. Neka Gospodin Bog poživi slavno vladajućeg Papu Pia XII., da bi po njegovom blagoslovljenom djelovanju što prije zavladao kod nas i u svietu MIR — DJELO PRAVDE.

Tirolska daje gradu Zagrebu prve milosrdnice

Uz stogodišnjicu zagrebačkoga samostana milosrdnih sestara

Piše: J. L.

I.

Jedno od najvećih djela, kojima je biskup, kasnije nadbiskup i kardinal, Juraj Haulik zauviek zadužio Hrvatsku i glavni grad Zagreb, jest uvođenje sestara milosrdnica u Zagrebu. To je ujedno i jedno od prvih njegovih velikih djela. O njemu snuje odmah od prvih početaka svoga biskupovanja.

Imenovan zagrebačkim biskupom i posvećen godine 1837. dolazi prvih dana mjeseca siečnja godine 1838. u Zagreb i preuzima upravu zagrebačke biskupije. Već godine 1840. kupuje za 1800 forinti konv. novca i 12 kremničkih dukata od advokata Franje Novaka zemljište na tadašnjoj Savskoj cesti, u današnjoj Frankopanskoj ulici, i počima sliedeće godine 1841. graditi na njemu samostan. U glavnom ga dovršuje u jesen god. 1845.[1]

Godinu dana prije toga t. j. dne 14. rujna 1844. izdaje biskup Haulik latinskim jezikom svoju znamenitu zakladnicu za budući zagrebački samostan milosrdnih sestara. U zakladnici nabraja biskup razloge, koji su ga naveli, da u Zagreb dovede milosrdne sestre. Označuje kako se pobrinuo za uzdržavanje samostana i sestara mirazom od 40.000 forinti tadašnjega novca i doznakom nekih živežnih namirnica u naravi. Naročito pak liepo govori, kakav želi da bude život i rad sestara milosrdnica, koje će u tome samostanu živjeti i raditi. Govori i o gradnji samostanske zgrade, pa navodi, kako je daleko do toga vremena dospio njegov rad.[2]

Gradeći samostan i osiguravajući mu svojom zakladnicom uzdržavanje vodi biskup Haulik u isto vrieme brigu i o tome, da dobije potrebiti broj sestara, koje će u Zagrebu, kad samostan bude izgrađen, prema njegovu naumu započeti s odgojem ženske školske mladeži i dvorbom bolestnika. U to se ime obraća na Beč i stoji već od početka godine 1841. i dalje u saobraćaju i dopisivanju s pozvatim bečkim mjestima, te dobiva opetovano obećanje, da će mu iz tamošnjega zavoda sestara milosrdnica dati potrebiti broj sestara za prvi početak.

No kad se godine 1845. gradnja zagrebačkoga samostana stala primicati kraju i kad su sestre naskoro imale doći, dolazi u Zagreb biskupu Hauliku neugodna viest, da mu Beč zaradi velikoga nenadanoga pomora u sestarskim redovima ne može dati sestara. To mu saobćuje bečki nadbiskup svojim pismom od 10. travnja 1845.[3]

II.

U ovoj težkoj neprilici obraća se biskup Haulik pismom od 20. travnja 1845. na tirolskoga briksenskoga kneza biskupa i moli ga, da mu iz svoje biskupije pošalje par sestara, koje će u zagrebačkom samostanu početi radom.

Duboko sam uvjeren, piše biskup, o osobitoj važnosti zavoda sestara milosrdnica za promicanje vjere, čestitoga življenja i djelatne kršćanske ljubavi, pa je, odkako sam primio upravu svoje biskupije, moja briga smjerala onamo, da se takav zavod podigne u samome mjestu moje biskupske rezidencije i da se za vječna vremena ustali. Kako su daleko dosada uspjela moja nastojanja, dostojat će Vaša prečastna Visost razabrati iz priloženog priepisa moje zakladnice, kojoj ne ću opetovati sadržaja, da ne budem odviše dugačak i Vašoj prečastnoj Visosti težak. To ipak moram za dopunu u kratko spomenuti, da je . . . samostanska zgrada, koja će služiti za bolnicu i ujedno za djevojačku školu, s priležećim vrtom dotlem dovedena, te se nadam, da će još ove godine biti podpuno dovršena. Nakon tolikih briga i žrtava muči me težka skrb glede samih milosrdnica, gdje da ih i kako da ih dobijem. Preuzvišeni mi bečki knez nadbiskup, koga sam silno zamolio, da mi još ovoga proljeća pošalje tri ili četiri sestre, sada istom odgovara, da ne može, koliko bi god rada, udovoljiti mojoj želji najviše zaradi silnoga pomora, koji se pokazuje kod istih sestara milosrdnica u Beču. Dobro sam znao, da su one četiri sestre, koje je pokojni bečki kanonik Coudenhoven dobavio iz Innsbrucka, imale u Beču tako povoljan napredak, te je njihov broj za malo godina narastao na 150. Zato sam se sigurno nadao, da ih se odavle može nekoliko poslati i za zagrebački zavod, pa da će se tako udovoljiti mojim potrebama. Moja je nada bila još čvršća zaradi milostivih uvjerenja, koja sam primio od Njezina Veličanstva Carice Udovice, vrhovne pokroviteljice te ustanove, i onom zgodom, kad Joj je ponizno podnesen nacrt zagrebačke samostanske zgrade, a i inače, kad me je zapala čast i sreća, da se poklonim Njezinu Veličanstvu.[4] Što sam se daklem sigurnije nadao, da ću iz Beča dobiti tih nekoliko sestara, koje će postaviti temelj zagrebačkoj kući, to mi je teže, da me sada ta nada izdaje. A povećava ne malo moju skrb i to, što predviđam, da mi prieti pogibao, te budem izvrgnut ruglu, ako bude morala ostati prazna ta zgrada, tako velika i providena sa svim onim, što služi ne samo po-

[1] O kupovanju zemljišta, te izgradnji samostanske sgrade u Frankopanskoj ulici pisala je naširo »Nova Hrvatska« godine 1942., broj 203., 206., 222., 227. i 236.

[2] Točan je prievod Haulikove zakladnice za zagrebački samostan milosrdnih sestara donio »Katolički List« god. 1944., broj 37.

[3] Original ovoga pisma u Acta oecon. aedif. 501. u arkivu zagrebačke nadbiskupije. U istom se arkivu nalazi liep broj dokumenata o rečenim vezama između biskupa Haulika i Beča zaradi sestara, no tu stvar puštamo po strani, jer je ostala bez uspjeha.

trebi nego i svakoj udobnosti. Pa i to, što vidim, da će tako taj moj podhvat biti izložen mnogim kritikama zlobnih ljudi, kojih nigdje ne fali, kad se radi osobito o promicanju vjerskih ciljeva. I nikako ne mogu bez težke boli u duši gledati, da se u neizvjestno odgađaju svi oni spasonostni plodovi, kojima sam se tako radostno i sigurno nadao i pogledom na primjere savršenijega života te kršćanske krjeposti i pogledom na vjersku obuku ženske mladeži i pogledom na pomaganje biednika, koji stradaju od bolesti i siromaštva.

Zato pouzdano i najtoplije molim Vašu prečastnu Visost, da iz onoga, Vašoj nadpastirskoj jurisdikciji podloženoga zavoda, koji imade slavu biti majkom bujnome zavodu bečkome, izvoli barem dvie ili tri sestre odrediti i milostivo razpoložiti, te dobrovoljno ovamo dojdu, pa i u kraljevini Hrvatskoj postave temelj takovoj pobožnoj kući.

Ja mislim, da u našoj svetoj Crkvi katoličkoj po duhu samoga Njezina Božanskoga utemeljitelja imade sve biti uzajamno i zajedničko, što ide za tim da njezine spasonosne ciljeve bilo bolje utvrdi bilo dalje proširi. Pa ako su biskupi ostalih krajeva svieta, koji su kod divljih naroda poslanici mjesto Krista, mogli dobiti osobe iz ovakovih ženskih vjerskih zavoda, nadam se, da uz milost Božju i uz dobrostivost Vaše Visosti ni moje želje u toj stvari ne će ostati bez uspjeha.

Što se tiče sestara redovnica, koje će se ovamo odrediti, pored neokaljana i uzorna života, te živoga smisla za svoje redovničko zvanje, ne tražim mnogo. Koje znadu koji slavenski jezik, tima bi uz ostale jednake uvjete valjalo dati prednost. No ni to nije takav zahtjev, da se smatra bezuvjetno nuždnim, budući da u gradu Zagrebu većinom znadu, barem po nešto, i njemački jezik.

Napokon što se tiče troškova, izjavljujem se spremnim, da ću ih nositi i to ne samo za putovanje sestara, nego ako bi trebalo, da dadem i kakovu naknadu tamošnjem zavodu.

U ostalom tvrdo se nadam, da će me Vaša Visost ubrzo utješiti ljubeznim odgovorom...[5]

III.

Briksenski je biskup spreman udovoljiti gornjoj molbi i poslati u Zagreb tri četiri sestre iz tirolske provincije milosrdnih sestara, o čemu obaviešćuje biskupa Haulika briksenski konzistorij sliedećim pismom od 15. svibnja 1845. tražeći točnije podatke o otvorenju zagrebačkoga zavoda, te o njegovoj bolnici i školi:

Njegova je kneževska i biskupska Milost, prečastni knez biskup briksenski, koji je ovaj čas odsutan, naložio pokorno podpisanome konzistoriju, da na vrlo cienjeni dopis od 20. travnja o. g., koji se tiče odašiljanja nekoliko milosrdnih sestara zaradi osnutka jedne redovničke kuće u biskupskom sjedištu gradu Zagrebu, odgovorimo, da je iz tirolske redovničke provincije milosrdnih sestara moguće odpustiti na jedno vrieme tri četiri redovnice. Te istina znadu samo njemački, no u ostalom su prikladne i da preuzmu bolnicu i da vrše službu u ženskoj školi. One će biti u stanju urediti i voditi redovničku kuću s novicijatom, u koliko ne bude u tamošnjoj okolici manjkalo zgodnih kandidatica za red.

Pokorni zato konzistorij zasad sa srdačnim zadovoljstvom i velikom spremnošću obećaje, da će stavitoj molbi, što najbolje može, udovoljiti i s počitanjem očekuje daljnju ljubeznu obaviest o tome do kada se imade zavod otvoriti, te koliko bi imalo biti bolestnika za dvorbu i kolika bi imala biti njemačka djevojačka škola, koju valja obskrbiti.[6]

IV.

Zahvaljujući se briksenskome konzistoriju za tako prijazno obećanje razvija biskup Haulik u svome odgovoru od 24. svibnja 1845. svoje planove i misli o otvorenju zavoda i njegovu novicijatu, te o prvim početcima zavodske škole i bolnice i moli da mu se obećane sestre pošalju u drugoj polovici mjeseca kolovoza. Uzput dodaje, da se nada dobiti još koju sestru iz Gradca, pa i iz Beča.

Sa srdačnom sam radošću čitao, odgovara biskup Haulik, ljubežljivo pismo prečastnoga konzistorija od 15. o. mj., kojim mi se prijazno daje obećanje za tri četiri sestre milosrdnice iz tirolske provincije. U tome s pravim veseljem vidim u jednu ruku apostolsku revnost Njegove kneževske Milosti za daljnje proširenje onih probitaka, što iz rečene pobožne ustanove izlaze vjeri i potrebnome čovječanstvu, a drugu ruku dobrohotnu ljubežljivost prečastnoga konzistorija. Zato se zahvalnim srdcem žurim odgovoriti na pitanja, postavljena u istome cienjenome dopisu.

Što se tiče pitanja, kada imade biti otvoren ovdašnji zavod milosrdnih sestara, imadem odano da izjavim: Budući da je zakladna glavnica od 42.000 forinti konv. novca već plodonosno uložena[7] *i budući da su zavodske zgrade već tako daleko uznapredovale, te se, mislim, mogu nadati, da će do iduće zime biti podpuno gotove, to je moja najveća želja, da zavod još ove jeseni započne svojim radom i gledom na dvorbu bolestnika i gledom na poduku djece, dašto u onoj mjeri, što je dopusti ograničeni broj sestara. Ja još uviek gojim nadu, da ću tiekom ove godine iz Beča dobiti dvie tri sestre; a budući da sam se u svojoj neprilici istodobno obratio i na gosp. knepa nadbiskupa sekavskoga, mogao bih možda biti sretan, da dobijem i nekoliko osoba i iz Gradca. U tom bi se slučaju moglo već ove godine primiti nekoliko bolestnika i mogla bi se otvoriti jedna*

[4] To je carica Karolina Augusta, žena cara Franje I. i pomajka tadašnjega cara Ferdinanda I. Imala je zasluga za razvoj i proširenje Družbe milosrdnih sestara u bivšoj Austrougarskoj i voljela se smatrati zvati pokroviteljicom iste družbe.

[5] Prepis originala u arkivu zagr. samostana sestara milosrdnica.

[6] Original u Acta oecon. aedif. 501. u arkivu za gr. nadbiskupije.

[7] Ta je glavnica bila položena kod zagrebačkoga stolnoga kaptola. Od toga je bilo 40.000 for. za samostan milosrdnih sestara, a 2000 for. kaptolu u ime nagrade za brigu oko zaklade.

djevojačka škola.[8] *Ako bih pak morao i nadalje ostati skučen samo na sestre, što su mi dobrostivo obećane iz Briksena, to bi se ove godine jedva moglo primiti i nekoliko samo bolestnika, no mogla bi se otvoriti rečena jedna škola. U svakom slučaju imade se druga škola, zapravo drugi razred, oživotvoriti sliedeće godine, a treći godine 1847. Glede broja bolestnika nisam sam ništa htio odrediti u svojoj zakladnici i mislio sam, da mi ga valja prepustiti dobrohotnoj uviđavnosti zavodskoga poglavarstva. Početak imade svakako biti malen. Ako bi zavod, kako se uz Božju pomoć možemo nadati, ojačao brojem osoblja i sredstvima za uzdržavanje, tada se broj bolestnika može uviek povećati, pogotovo što u zgradi, zato posebno izgrađenoj, ne će lako uzmanjkati prostora. Broj se školske mladeži isto tako ne može lahko unaprvo odrediti, no po mome bi oku svaka od triju zato određenih soba mogla primiti okolo 120 i više djevojčica. Po mome mišljenju jedva će osobito prvih godina i do polovice od toga broja doći. Ja se pouzdano nadam, da će se u Hrvatskoj i Slavoniji uskoro javiti više prikladnih djevojaka, da budu primite u red, kao što su se već doista nekoje kod mene i prijavile, pa će tako moći započeti novicijat. U ostalom, ako bi se u tome i pokazao neki manjak, revnost će sestara, koje budu ovamo poslane, već naći sredstava, da i iz drugih krajeva privuku prikladne osobe, kako je to do sada svagdje bilo; a ja ću nastojati, da im u tome idem na ruku.*

Nakon svega toga molim najodanije, da mi obećane sestre pošaljete još tiekom ovoga ljeta. Najprikladnija bi za to bila druga polovica mjeseca kolovoza, a dotlem ću ja sve potrebito pripraviti za njihovo dolično stanovanje. Najviše bi se moglo dogoditi, da crkva, dotično zavodska kapela, ne bi bila sasvim gotova za službu Božju, no za taj slučaj ne bih propustio urediti jednu sobu za privremeno čitanje mise i za sestarske pobožnosti.

Što se tiče redovničkih pravila, ne znam, da li postoji ikakva razlika između onih tirolske provincije i onih bečkoga ili i gradačkoga zavoda. Svakako ne će ona biti bitna i svaka bi se težkoća, koja bi možda u tome nastala, dala lahko ukloniti u sporazumu sa sestrama.

Što se tiče puta ili i drugih troškova i izdataka, pripravan sam svaki čas poslati ih diližansom prečastnome konzistoriju, čim budem ljubežljivo obaviešten o njihovu iznosu.

Napokon molim, da se kod izbora sestara, naročito one, čijoj će upravi biti ostale povjerene, obazrete osobito na onu pobožnu i čvrstu predanost tako dobrotvornome pozivu toga reda, bez koje se ne može očekivati blagoslov ni napredak naročito jednoga zavoda, koji istom stupa u život.[9]

V.

Računajući s neprilikama, koje bi mogle nastati, ako se u jednoj kući sastanu sestre iz različitih strana i ne odgojene u podpuno istome smjeru, odvraća briksenski biskupski konzistorij svojim dopisom od 9. lipnja 1845. od nauma, da se za Zagreb osim tirolskih sestara uzmu sestre još i iz Beča i Gradca, pa mjesto njih nudi veći broj svojih tirolskih sestara i moli o tome odluku.

Kako iz vrlo cienjenoga dopisa od 24. o. mj. odano podpisati konzistorij razabire, želi se uz one tri četiri odavle obećane sestre milosrdnice još jedna ili druga i očekuje se, da će se moći dobiti iz redovničkih kuća u Beču i Gradcu. Zato nam je čast naknadno izvjestiti, da će tirolskoj redovničkoj provinciji milosrdnih sestara do kraja kolovoza o. g. biti moguće mjesto četiri u Zagreb poslati svakako šest, pa i sedam pouzdanih sestara, ako bi se to naročito željelo. Stoga bi se mogao napustiti onaj i onako ponešto neprilićan naum, da se iz zavodskih kuća u Beču i u Gradcu zamoli po koja sestra za pomoć.

U prilogu sliede dva primjerka redovničkoga pravila, odobrena od Sv. Stolice i od Njeg. Veličanstva,[10] *kojima su na kraju dodane promjene za tirolsku provinciju, iz kojih se vidi, koliko se uredba milosrdnih sestara u Tirolu razlikuje od onih u Beču. Tu su razliku tražile ovdašnje mjestne prilike. Milosrdnice u Gradcu ravnaju se, koliko je ovdje poznato, po strassburžkome redovničkome pravilu, koje se samo sasvim neznatno razlikuje od tirolskoga, a koje u ostalom još nema papinskoga odobrenja. Zato učtivo molimo prečastni ordinarijat, da se izvoli izjasniti, da li mu je ugodan ovaj upravo učinjeni priedlog, te se do konca kolovoza odavle u Zagreb pošalje šest ili u slučaju potrebe i sedam milosrdnih sestara ili valja li prema prvome priedlogu poslati tri četiri sestre.*

Uostalom bilo bi najumjestnije, da vrlo izkusna innsbručka predstojnica odprati sestre, koje će se poslati, i tako dugo ostane u Zagrebu, dok se novi zavod ne uvede, kako treba, u rad.[11]

VI.

S ponudama, učenjenim u posljednjem dopisu briksenskoga konjistorija, biskup je Haulik, kako razabiremo iz njegova odgovara od 18. lipnja 1845., silno zadovoljan i mnogo za njih zahvalan, te odustaje od užimanja bečkih i gradačkih sestara. Moli da mu se pošalje šest tirolskih sestara, koje neka u Zagreb doprati innsbručka sestra predstojnica.

Neobično me je obradovalo, odgovara pun radosti biskup Haulik, *cienjeno pismo prečastnoga konzistorija od 9. o. mj., kojim mi se dobrostivo obećava, da će mi se koncem kolovoza o. g. poslati šest, a u slučaju potrebe i sedam sestara milosrdnica. Ono me obvezuje na najusrdniju zahvalnost, koju ću u svome srdcu zauviek sačuvati prema Njegovoj kneževskoj Milosti i prema prečastnome konzistoriju. Moju je radost i zahvalnost mo-*

---

[8] Misli jedan razred osnovne škole, koja je tada imala tri razreda.

[9] Koncept u Acta oecon. aedif. 501. u arkivu zagrebačke nadbiskupije.

[10] To su pravila bečkoga zavoda milosrdnih sestara, koja je u ožujku godine 1835. austrijski car Ferdinand I. odobrio za sve svoje države. U rujnu iste godine odobrila ih je na poticaj carice majke Karoline Auguste i sv. Stolica.

[11] Original u Acta oecon. aedificialia 501. u arkivu nadbiskupije zagrebačke.

gao samo povećati priedlog, da sama častna predstojnica innsbručka prati sestre, koje će se poslati, i da tako dugo ostane u Zagrebu, dok se novi zavod ne uvede, kako treba, u rad. Time se osjećam u svakom pogledu umiren i pravom gojim najljepše nade za napredak novoga zavoda.

Od početka je bila moja misao, da zavod tako uredim, da u nj budu primljene 24 bolestnice i da se, kako treba, podučava u tri djevojačke škole. Zato bi trebalo uračunavši druge kućne poslove najmanje dvanaest sestara. Za tu bi svrhu jamačno bio dostatan onaj u mojoj zakladnici određeni miraz uz neke, kako se možemo nadati, možebitne milostinje. Vremenom bi se po svoj prilici miraz kanoničkim zapisima, a drugim sredstvima povećao i time bi znatno porastao broj bolestničkih kreveta, pa i sestara, čemu je sgrada, kako sam već u svome posljednjem pismu napomenuo, sasvim prikladna. Budući daklem da je uzdržavanje za dvanaest sestara već sada sigurno, to ja naravski mogu samo željeti, da se po mogućnosti približim tome broju.

Međutim ne mogu tvrditi, da je broj od šest sestara za sada i za prve zavodske potrebe nedostatan, a u drugu ruku mislim, da ne smijem zlorabiti dobrohotnu pripravnost prečastnoga konzistorija, zato molim samo šest sestara; sedma bi mogla biti innsbručka predstojnica, koja će ih pratiti. Da izbjegnemo svim težkoćama, koje bi mogle nastati, kad bi se sastale sestre iz više provincija i zavoda, to u isti mah odustajem od toga, da mi se možda pošalju sestre iz bečkoga i gradačkoga zavoda. Ujedno upozorujem dotične ordinariate, koliko bi uslied moje molbe i na moj trošak doista bile primite neke aspirantice, da ih ja rad priznajem za takove. Mislim, da će one i za vrieme svoga novicijata moći doći u Zagreb i ovdje pod vodstvom sestara, koje dođu iz Innsbrucka, dobiti daljnju svoju naobrazbu. O njima bi daljnje valjalo odrediti prema redovničkim pravilima, koja su mi poslata i koja ja rad primam i za svoju biskupiju.

Troškove za put sestara, određenih za Zagreb, kao i one za innsbručku predstojnicu, pa i druge izdatke, koji nastanu, vrlo ću rad namiriti, kad sestre dođu u Zagreb; a ako bi bilo potrebito, i unaprvo ih po diližansi poslati prečastnome konzistoriju. Samo u tome slučaju molim, da mi izvolite označiti i saobćiti potrebitu svotu. U ostalom s radošću očekujem koncem kolovoza sretan dolazak sestara i opetujem svoju zahvalnost za tako ljubezan primitak moje molbe.[12]

*

Tako se neočekivano sretno riešilo pitanje prvih sestara milosrdnica za zagrebački samostan. Razumijemo podpuno radost, kojom je zaradi toga bila izpunjena ona plemenita i velika duša biskupa Haulika. Pa i mi smo još danas čitajući nakon stotinu godina gornje dokumente ugodno njima dirnuti.

[12] Koncept l. c.

Krist trpi u našoj braći

(Nacrt propoviedi za Glušnicu — nedjelju kršćanske ljubavi)

Piše: **Dr. V. N.**

Prošle smo nedjelje — četvrte u Korizmi — zajedno s Evanđelistom promatrali, kako je Isus u pustinji umnožio hljebove i tako nahranio pet tisuća ljudi. Tako se eto G. Bog brine za nas u svemu, pa i za naše tielo, ako mi u srdcu stavimo Kraljevstvo Božje na prvo mjesto. Ako nam je spas duše prva briga, tada je Bog spreman sve pa i čudo učiniti, da nas prehrani.

Danas, na nedjelju Glušnicu, prelazimo u doba Muke Spasiteljeve. Prvi je dio Korizme izpunjen promatranjem naše grješne prošlosti, naših premnogih pogriješaka i slabosti te prolaznosti svieta. Nastupa drugi Korizme gdje se sve naše misli i osjećaji trebaju usredotočiti na samoga Isusa, našega Velikoga Svećenika, koji nas je s Otcem nebeskim pomirio svojom krvnom žrtvom na križu.

I. Krist trpi kao Veliki Svećenik i Glava Crkve

U današnjoj poslanici slušamo velikoga Apostola, koji nam predočuje smisao čitave Muke Isusove: »Krist kao veliki svećenik budućih dobara dođe po većem i savršenijem šatoru, koji nije načinjen rukama . . ., niti s krvlju jaraca ili junaca uđe jedanput u svetište i steče vječno odkupljenje, nego vlastitom krvlju.« Da, Krist je naš Veliki Svećenik, koji je izmirio nebo sa zemljom. Njemu imamo sve zahvaliti: i pomilovanje Otčevo i svaku milost, djetinjstvo Božje i život vječni. On nas nije odkupio kakovom žrtvom životinja kao u Starom Zavjetu, nego svojom vlastitom krvlju, kojom se ogrnuo kao svećeničkim plaštem. Što Ga je na to nagnalo? Ne nuždom, nego posve dragovoljno preuzeo je On posredovanje za nas. Zato je jedino smilovanje prema našoj biedi i bezkrajna ljubav k dušama Njega nagnala na tu žrtvu. »Tako je Bog ljubio sviet, da je svoga jedinorođenoga Sina dao za nas.« To je najveća i najdublja nauka, koju nam progovara križ na Golgoti, kad promatramo njegov predragocjeni teret. Ako to još nismo razumjeli, i ako nam to još ništa ne znači za naš život, onda uobće nismo od kršćanstva ništa razumjeli. Promatrajmo draga braćo, ovih dana pred Veliki petak Otajstvo te Ljubavi Sina Božjega!

II. Trpljenje Kristovo nastavlja se u Crkvi

Kristovo trpljenje nije završeno s Velikim petkom. Istina jest, da je Kristova velikosvećenička žrtva za odkupljenje svieta završena na križu, ali ta se žrtva i muka mora prelievati na svakoga čovjeka, ako hoće da njemu donese vječni život. I ta-

ko sveta Crkva ima nastaviti Kristovo trpljenje u sebi. To se trpljenje nastavlja u nama, udovima Kristovim. Ako je trebalo da Glava trpi, kako ne će to udovi osjećati? »Nije učenik bolji od učitelja.« Kad je dakle naš Vođa i Kralj samo trpljenjem i smrću utvrdio naše spasenje i svoju slavu, zar mi, udovi Njegovi, mislimo, da je bolje živjeti bez muke i odricanja, i prepustiti se udobnosti i bogatstvu? Ako kroz Isusove patnje progovara bezkrajna božanska Ljubav, zar tu Ljubav ne moramo i mi sliediti? Dok mi tu Ljubav nismo do kraja upoznali, za njom pošli, nismo zreli za nebo. Dok još nismo združeni ovdje s Kristom u patnji, ne ćemo biti ni u vječnosti združeni s Njime u slavi. Primimo dakle i mi, koji smo članovi svete Crkve i udovi Kristovi, svoj Križ, jer je taj zapravo dio Njegova Križa. Nosimo svoj križ na Golgotu do Božje volje.

Taj križ danas ne treba tek tražiti. On se već razteže posvuda, preko svih država i kontinenata i težko nas sve pritište. Koliko biede i rana, koliko suza, krvi i uzdaha rodio je i rađa taj strahoviti rat. Milijuni dnevno pitaju, kad će te nevolje svršiti. Ali eto koliko divnih prigoda, da Bogu zasvjedočimo svoju ljubav i svojoj duši stečeno neprolazno blago, koje ne može moljac izjesti niti tat ukrasti! Primimo, braćo, taj križ ponosno i mirno sa svim patnjama onako, kako je snosio Sin Božji svoje muke, i s istom nakanom: s podpunim predanjem u volju Otčevu.

III. U bližnjemu našem trpi sam Krist

Nu nauka Križa s Golgote ima još jedno poglavlje: »I tvoj bližnji trpi s tobom u Kristu.« Krivo činimo, ako promatrajući svoje patnje, ostajemo zatvoreni sami u sebe. Pogledajmo i dalje, pa ćemo opaziti milijune oko sebe, koji su kao i mi natovareni križem. Oni su kao i mi određeni, da po križu dođu k svojoj Glavi — Kristu. To su sve naša braća, po svojemu konačnom cilju niti bolja niti gora od nas. Gledajmo u njima samoga Isusa Krista, u njihovim patnjama Kristove patnje. Tu nam dovikuje naš Učitelj i veliki Svećenik s križa ono, što je napisao Njegov učenik Ivan: »Predragi, ako je tako Bog ljubio nas, i mi treba da ljubimo jedan drugoga« (I. Iv. 4, 10).

Kad je eto Bog nama dao sve svoje najbolje, ne štedeći Svojega Jedinorođenca, zar je mnogo, ako od nas traži, da i mi pružimo svome bratu u biedi sve, što mu treba za život? Ako On nama mimo zasluga i posve nevriednima daje svoja vječna dobra nebeska, zar je mnogo, ako od nas traži, da Njegovoj biednoj djeci dademo prolazna, vremenita dobra, koja su nam suvišna?

Mnogi od vas su možda ostali pošteđeni od strahota, koje su druge zadesile. Zašto je Providnost baš ovoga i onoga poštedila? Zašto jedni još imaju i obilja, dok drugi nemaju ni zalogaja kruha ni krova nad glavom? Eto baš u tome je mudrost Stvoriteljeva. Tu treba da progovori puna ljubav k bližnjemu. Oni, koji više trpe, sličniji su Spasitelju i bliže su nebu, sigurniji su za spasenje. Oni pak, koji su i danas imućniji, spasit će se samo dobrim djelima, jer će tako pokazati, da ljube odricanje i križ. Na sudu Božjem treba da čuju rieči: »Bio sam gladan i nahranili ste me, gol sam bio i zaodjeli ste me.« Jest, u prvom redu će nam se suditi prema ljubavi, koju smo trebali pokazati.

Na vratima je Uzkrs, najveći blagdan, blagdan slave i mira za Crkvu. Dajmo obilno i pružimo svoju ruku biednima oko sebe. Uprimo sve snage, da ublažimo strahote rata svojom ljubavlju, Tada ćemo sebi izgraditi vječni stan u nebu. Nu ne samo to, time ćemo i skratiti nevolje, sklonuti Otca nebeskoga, da skrati ove nevolje, koje je pripustio zato jer smo Njega ostavili i služili griehu. Ako je pomanjkanje ljubavi i pravde kršćanske dovelo do ratnog pustošenja, bez sumnje će povratak ljubavi i pravde u ljudsko družtvo imati pred Božjim licem moć, da skrati ovaj rat i donese onaj mir, što ga sviet ne može dati, ali koji je Bog spremio svojoj djeci. Amen.

LISTAK

POKLANI SVEĆENICI

»Hrvatski Narod« od 7. III. 1945. br. 1278. donosi iz pera uglednog književnika prof. Marka Čovića, ravnatelja »Hrv. Naroda«, sliedeće:

Nemamo još točnoga i podpunoga popisa palih katoličkih svećenika i muslimanskih hodža. Sigurno je, da se do kraja rata ne će ni moći ustanoviti koliko je sve hrvatskih svećenika u mukama završilo život. Svejedno je, dosada, nabrojeno preko 150 žrtvovanih života katoličkih svećenika.

U ratu padaju i ginu vojnici. Događa se, da u borbama pogibaju i vojnički liečnici, ratni izvjestitelji, obskrbnici, pak i duhovnici. Takva smrt ne znači ništa neobično. Današnji je rat toliko uznapredovao, da ne predstavlja više nikakovo osobito iznenađenje niti smrt od terorističkoga bombardiranja. Žene, djeca, starci, bolestnici — nitko nije siguran.

Ovi naši svećenici nisu pali u borbi. Nije ih pogodila ni zalutala granata. U taj broj ne dolaze niti oni, koji su pobijeni prigodom bezsmislenih terorističkih napadaja. Preko 150 katoličkih svećenika izmrcvariše, namučiše, poklaše i poubijaše velikosrbski četnici i partizani.

U mukama su padali za svoju Vjeru i za svoju Hrvatsku. Pojedinci dostigoše i prestigoše muke prvih kršćana i priznatih kršćanskih mučenika i svetaca. Bili su svećenici u najdostojnijem i najljepšem smislu te rieči. Ništa drugo nisu znali, ničim drugim se nisu bavili. Ipak ih poklaše kao janjce!

Natjecali su se i četnici i partizani, tko će biti okrutniji i krvaviji. Natjecali su se i u izboru: što bolji i dostojniji svećenik — to teže muke i strašnija smrt! Nema slučaja, da bi i jedan od pokla-

nih i pobijenih svećenika bio poznat i osuđivan kao nedostojan i nemoralan, gramzljivac i bogataš! Sve sama gola sirotinja!

Dotučeno je preko 150 hrvatskih intelektualaca na pravdi Boga! Što znači taj gubitak, to najbolje znaju ljudi iz njihovih župa, narod iz njihovoga kraja. Taj narod ih je najbolje poznavao. Taj narod je, jedini, i pozvan, da im sudi i da ih osuđuje. Taj narod ih danas smatra svojim mučenicima!

A drugi?

Što bi se bilo dogodilo, da su kakvi četnici ili partizani, na tako grozan način, potamanili preko 150 katoličkih svećenika, recimo, u Italiji? Što bi se dogodilo, da je poklano toliko katoličkih svećenika u velikoj Americi? Kako bi Englezi primili te viesti, da u njihovoj zemlji netko dotuče 150 katoličkih duhovnika? A Švicarska? Zar bi se preko toga pokolja samo tako šutke prešlo? Ili bi se, možda, krvnici uzdizali do nebesa i nazivali osloboditeljima?

Ovako — jedan narod krvari iz stotine stotina rana u teškoj borbi za svoj goli obstanak, za svoju slobodu i za svoju državnu nezavisnost. U isto vrieme oni, koje je u prošlosti i danas, i pod cienu nevidenoga stradavanja i bezprimjernih krvavih gubitaka, toliko puta branio i obranio od najezde različitih osloboditelja, plješću tim stranim osloboditeljima, koji su do danas uspjeli hrvatski narod osloboditi i previše vriednih glava, i previše dragocjenih dobara, i previše nenadoknadivih vrednota, i previše nezamjenjivih hrvatskih intelektualaca i katoličkih svećenika!

No, jedanput će, valjda, doći i do takvoga narodnoga suda, na kojem će cieli jedan narod moći podnieti račun i za svoje poklane i poubijane svećenike. Onda će taj račun podnieti ne samo krvnicima i tuđinskoj galeriji, koja urliče do bezsviesti i traži još hrvatske krvi, nego i ložama, koje fino i u rukavimaca plješću nad našim mučilištem i nad našim mučenicima!

KOMUNISTIČKI BEOGRAD NAPADA HRVATSKO KATOLIČKO SVEĆENSTVO

Hrvatski katolički svećenici bili su napadani iz Beograda u doba bivše Jugoslavije, za vlade Nedićeve, pa su napadani i danas, kada u njemu vladaju komunisti. Beograd pokazuje u razna vremena i kod raznih ljudi svoju mržnju prema našem svećenstvu. A zašto? Ni zbog čega drugoga nego zato, što hrvatski katolički svećenik stoji uz svoj hrvatski narod. Samo je izlika, da se svećenistvo bavi politikom i nalazi u tuđinskoj službi. Naši se svećenici politikom ne bave. Politički se rad ne može složiti s njihovim zvanjem. Oni se nalaze jedino u religioznoj, duhovnoj službi svome narodu. Hrvatski je narod odabrao svoj politički put, a to je: hrvatska samostalna država. Taj se politički put možda ne sviđa političarima u Beogradu, ali to ne može biti razlog, da se katoličkim svećenicima prieti, i da se opravdava ubijstvo preko stotine njihove braće. Neki je hrvatski narodni zastupnik rekao pred partizanskim štabom u Slavoniji, kad se od njega tražila izjava za komunizam: Šta vam ja mogu! Ako želite od mene čuti istinu, onda ja kao tumač narodne volje i osjećaja kažem: Narod ne će vas već traži svoju državu. Tko pošten i pametan može zamjeriti svećenicima raznih naroda, što ti svećenici stoje uz narod onda, kada se on složno bori za svoja narodna i ljudska prava? Doista nitko. U koga je makar samo trunak poštenja, taj ne može očekivati, da će se hrvatski katolički svećenik odmetnuti od svoga naroda i prieći na stranu onoga, koji već godinama radi na razne načine, da uništi i samo hrvatsko ime. Katolički je svećenik dielio u prošlosti dobro i zlo sa svojim narodom pa će to činiti i u budućnosti. Od naroda ga ne će odvratiti ni prietnje ni zavaravanja bilo s koje strane. Ako bude trebalo još umirati za katoličku vjeru i hrvatski narod dogodit će se i to. Nu neka ubojice i progonitelji hrvatskih katoličkih svećenika znadu, da se prolievanjem nevine krvi nije trajno održala ni jedna vlast u poviesti ljudskoga roda, pa se ne će održati ni njihova. Ima pravedni Bog, koji će kazniti i osvetiti svaku nepravdu. Protiv Njegove sile svi su napori bezbožnih ljudi uzaludni. To svjedoči sva ljudska poviest.

KANONIK IVANČAN KAO POVJESTNIČAR

Uz 10-godišnjicu njegove smrti

Dana 1. ožujka o. g. navršilo se deset godina, kako je umro dr. Ljudevit Ivančan, zagrebački kanonik i hrvatski povjestničar. Ovom su prigodom zagrebačke »Novine« br. 177. od 5. III. 1945. napisale liep prikaz o životu i radu pok. Ivančana donievši i cielu njegovu, dosta obsežnu bibliografiju. Naš je list, kao i zagrebački dnevnici, prikazao prije deset godina Ivančana kao svećenika i crkvenog prelata te zaslužnog kulturnog radnika. Ovom zgodom želimo kazati samo nekoliko rieči o Ivančanu kao povjestničaru, da tako upodpunimo ono, što su drugi propustili spomenuti.

Ivančan se bavio hrvatskom crkvenom poviešću, posebno poviešću zagrebačke nadbiskupije i kaptola, još kao župnik u Stenjevcu, a kao zagrebački kanonik najveći je dio svoga vremena posvetio upravo poviestnom iztraživanju. Dan je i noć sjedio među knjigama i izpravama, studirao je marljivo i uztrajno, kao malo koji naš učenjak.

Bio je doduše u velikoj mjeri samouk te se mučio na razne načine kraticama (abreviationes) ne poznavajući drugačije dobro poznata pomagala za odgonetavanje kratica. Pa ipak ne možemo ga smatrati diletantom. On je naše poviestne diletante nadmašivao u svakom pogledu. Nije se bavio tek jednostavnim prepričavanjem ove ili one izprave već je iznosio i rješavao poviestne probleme na temelju svih objavljenih i neobjavljenih izprava, ukoliko se čuvaju u zagrebačkim arhivima, te na temelju najbolje literature. Riedak je slučaj, da bi

se on oslonio na ono, što tvrdi jedan ili drugi povjestničar. Redovito on sve iztražuje, pa kako je bio pronicava duha, uspjelo mu je odkriti i popraviti razne krive zaključke povjestničara Krčelića, Farlatija, Tkalčića i dr. Pitanja, koja se tiču zagrebačkoga kaptola, obradio je Ivančan tako vješto i uspješno, da će svi budući iztraživači nastaviti tamo, gdje je on prestao. Njega kontrolirati ne će biti potrebno. Pripaziti treba jedino na omaške pera, koje su se starcu znale koji puta podkrasti.

I ako je Ivančan dosta toga tiskao, ipak je njegova najvažnija radnja ostala u rukopisu. To su podatci o zagrebačkim kanonicima. Sastavljeni su ne samo na temelju tiskanih nego također i na temelju netiskanih izvora. Pisac ovdje donosi uz podatke o kanonicima još mnogo toga, što je važno za poviest zagrebačkog kaptola, stolne crkve i nadbiskupije. Mnogi su izrazili želju, da se ti podatci tiskaju, te ima nade, da će se ta želja i oživotvoriti.

Treba ovdje iztaći jednu liepu stranu Ivančanova značaja, koju su mogli osjetiti kod njega i svjetovnjaci i svećenici. On nije bio ljubomoran na svoje znanje već je svakoga ljubitelja starina drage volje primao, poučio i potaknuo na rad. Za razliku od onih, koji su mlađima zatvarali vrata u arhiv i njihovu se radu prezirno rugali, Ivančan je oštro korio nemar za našu prošlost i za čuvanje knjiga i izprava, a neprestano je poticao i bodrio na rad one, koji su pokazivali smisao za poviestno iztraživanje. Zato je pravo, da mu se sačuva trajna harna uspomena kod mlađega naraštaja, koji se nije oglušio na one njegove nebrojene vapaje i zaklinjanja: Mlada gospodo i djeco! Našu slavnu crkvenu starinu treba poznavati, štovati i čuvati!

Dr J. Buturac

CRKVENE VIESTI

VELEBNA PROSLAVA PAPINOG DANA U ZAGREBU

Prigodom šeste godišnjice krunitbe Pape Pia XII. održana je 11. III. u zagrebačkoj prvostolnici službena proslava Papina dana. Zagrebačka prvostolnica je bila dubkom puna. Svečanoj su sv. Misi prisustvovala brojna katolička družtva i kongregacije s barjacima, te velik broj duhovnog i svjetovnog klera. Među odličnicima na sv. Misi — koju je služio Papinski legat, preuzvišeni opat dr. Josip Ramiro Marcone uz veliku asistenciju kanonika dra Radičevića, dra Penića, dra Hrena, Kocijanića i dra Kolareka — prisustvovao je predsjednik hrvatske državne vlade vitez dr. Nikola Mandić, ministar Postrojnik vitez dr. Lovro Sušić, ministar zdravstva i udružbe vitez Janko Tortić, ministar šumarstva i rudarstva prof. dr ing. Balen. Ministra vanjskih poslova zastupao je poslanik Ervin Lobković i prof. Dušan Žanko. Osim toga su prisustvovali svečanoj sv. Misi: gradski načelnik Eugen Starešinić, rektor Hrvatskog sveučilišta ing. Stjepan Horvat, general Ivan pl. Perčević, general Milan pl. Praunsberger, te veliki broj viših i nižih častnika i ostalih pripadnika hrvatskih oružanih snaga. Crkvu su izpunili dužnostnici Hrvatskog Ustaškog Pokreta, te predstavnici Hrvatskog državnog sabora, kao i brojni izaslanici katoličkih družtava, te ostalo građanstvo.

Katedralni zbor pjevao je pod ravnanjem Albe Vidakovića »Misu« od Licini Reficia, te »Tu es Petrus« od M. Hallera. Na koncu sv. Mise je odpjevan prvi put svečani »Te Deum« od Albe Vidakovića. Na orguljama je pratio Franjo Dugan stariji.

Br. 1981/45.

OKRUŽNICA
O NEDJELJI KRŠĆANSKE LJUBAVI

Iz dana u dan množe se svakovrstne nevolje prouzročene ratom. Napose u gradovima raste broj izbjeglica i postradalih od napadaja iz zraka. Malo je župa u nadbiskupiji, u kojima ne bi bila nuždna pomoć gladnima, bezkućnicima, bolestnima i ostalim stradalnicima. Tim se nevoljama može pomoći jedino onda, ako čitav narod osjeti dužnost Kristove ljubavi.

Stoga određujem, da se u ovoj Korizmi nedjelja Glušnica (18. III.) uzme kao nedjelja kršćanske ljubavi. Ukoliko se ne bi moglo provesti sabiranje u nedjelju Glušnicu, neka se obavi na prvu narednu nedjelju. Župnici, upravitelji župa i ostali upravitelji crkvi i javnih bogomolja (pa i redovničkih) neka te nedjelje u propoviedima stave vjernicima na srdce potrebu odricanja i djelatne ljubavi prema braći koja trpe nevolje.

Sva milostinja sabrana te nedjelje u crkvi neka se preda odnosnom župnom uredu za pomaganje siromašnih, bolesnih i ratom postradalih župljana, prigodom uzkrsnih blagdana. Ukoliko u pojedinim župama ne bi bilo potrebe za razdiobu sabranih darova među mjestne siromahe, neka se to pošalje središnjici Karitasa (Kaptol 29) za siromahe iz drugih krajeva. Provedbu te akcije povjerit će župnici Župskim odborima »Karitasa«, a o uspjehu izviestiti Nadb. duhovni stol.

Neka se prema Okružnici od 15. studenoga 1944. br. 8582 u seoskim župama, gdje to prilike dopuštaju, svakako provede sabiranje živeža, ako to već nije učinjeno. O uspjehu toga sabiranja treba odmah izviestiti »Karitas« nadbiskupije zagrebačke.

U Zagrebu, dne 7. ožujka 1945.

† ALOJZIJE, v. r.
nadbiskup

Broj: 1691/1945.

OKRUŽNICA

PRIJAVLJIVANJE SVEĆENIKA, REDOVNIKA I REDOVNICA ZA POTREBE OBRANBENOG ODBORA

Savezno s pozivom Obranbenog odbora grada Zagreba od 16. I. 1945. broj 29, da se imadu prijaviti svi građani za potrebe obće narodne obrane, na zamolbu ove duhovne oblasti dobivena je od Predsjedničtva vlade, Ured obće narodne obrane, uputa (br. 72-O. n. 1945. od 20. II. 1945.) sliedećeg sadržaja:

»Po propisu naredbe predsjednika vlade od 9. XII. 1944. broj 12799. o provedbi zakonske odredbe o obćoj narodnoj obrani svećenici, redovnici i redovnice po izloženom ne mogu se osloboditi svojih obveza kod obće narodne obrane, ali će se sa strane ovog ureda upozoriti odbori obće narodne obrane, da se po propisu §-a 9. cit. provedbene naredbe upotriebe za poslove, koji odgovaraju njihovu staležu.

Posebice redovnice će se nastojati upotriebiti za zvanja, koja i tako najčešće vrše t. j. kao pomoćnice u zdravstvenoj službi.«

Prednje se stavlja na znanje svećenicima, redovnicima i redovnicama s time, da se u slučaju poziva na rad za potrebe obće narodne obrane pozovu na spomenuto rješenje predsjedničtva vlade, da im se odredi posao koji odgovara njihovu staležu.

U Zagrebu, dne 14. ožujka 1945.

Dr. Fr. Salis, v. r.
M. P. Generalni vikar.

Br. 2523/1945.

OKRUŽNICA

KRATKA POUKA O OPROŠTENJIMA I NEKA OPROŠTENJA

Prije kratkog vremena izdana je u obliku listića od 4 stranice **»Kratka pouka o oproštenjima i neka oproštenja«**. Kako mnogi naši vjernici, pa i naobraženiji, ne poznaju dobro nauke o oproštenjima, a napose ne znaju za mnoga oproštenja, osobito najnovija, ostaju bez tih velikih blagodati, koje sv. Crkva dieli svojim vjernicima. Upravo radi toga, a na zamolbu nekih vjernika, izdana je ova kratka pouka o oproštenjima, da se vjernici mogu poslužiti ovim velikim blagodatima sv. Crkve. U toj kratkoj pouci nalazi se kratka pouka o oproštenjima i navedena su neka najredovitija oproštenja prema najnovijim odredbama Sv. Stolice. Ova kratka pouka dobro će doći i neukim i naobraženim vjernicima. Zato se pozivaju svi dušobrižnci, vjeroučitelji i uzgojitelji mladeži, da se pobrinu, da svaki njihov vjernik u svojem molitveniku imade tu tako koristnu pouku. Može se dobiti u nadb. pisarni te u knjižari »Marulić«, Kaptol 29.

U Zagrebu,, 14. ožujka 1945.

Dr. Fr. Salis, v. r.
Generalni vikar

IZ UPRAVE »KATOLIČKOG LISTA«

Od 1. ožujka ov. god. iznosi predplata za Katolički List godišnje Kn 3.000.—, polugodišnje Kn 1.500.—, tromjesečno Kn 750.—, a pojedini broj Kn 60.—.

Ovome broju prilažemo ček Katoličkog Lista, te molimo predplatnike, da nam pošalju zaostalu predplatu.

NATJEČAJ ZA NAJBOLJE UZREČICE PROTIV PSOVKE

Razpisujemo nagradni natječaj za najuspjelije uzrečice (parole) protiv psovke.

Najbolje uzrečice nagradit ćemo sliedećim nagradama:

1. Prva nagrada 10.000 Kn,
2. Druga nagrada 5.000 Kn,
3. Treća nagrada 3.000 Kn,
4. Četvrta nagrada 2.000 Kn,
5.—10. Peta do desete nagrade po 1000 Kn.

Uzrečice (sastavljene što kraće) treba poslati, uz oznaku točne adrese natjecatelja, na naslov: **Odbor za suzbijanje psovke, Zagreb, Kaptol 31, najkasnije do 8. travnja o. g.**

Imena nagrađenih objavit će se u dnevnim novinama u Tjednu protiv psovke, koji će se održati od 8. do 15. travnja 1945.

O podjeli nagrada odlučuje podpisani odbor.

Odbor za suzbijanje psovke

IZLOŽBA DAROVA ZA SIROMAŠNE CRKVE

Družtvo za sveudiljno klanjanje presv. oltar- Otajstvu i podporu siromašnih crkvi u Zagrebu, priređuje kao svake godine izložbu paramenata i crkvenog ruha, koje daruje siromašnim seoskim župnim crkvama. Izložba je u družtvenim prostorijama, Gundulićeva ulica br. 12.

Svečano otvorenje, na koje se p. n. svećenstvo i svi prijatelji družtva najučtivije pozivaju, bit će na Gluhu nedjelju 18. o. mj. u 9 sati. Nakon toga ostaje izložba otvorena do utorka uveče.

DAROVI ZA ZAVJETNU KAPELICU LUDBREG

(Nastavak)

Remete Kn. 40.440.—; Valentin Benedik, upravitelj župe Cerovac Kn. 10.000.—; Petrovsko Kn. 3000.—; Fr. Popović sabrao Kn. 100.000.—; Zagreb, župa Srdca Isusova Kn. 55.850.—; N. N. Zagreb Kn. 5000.—; Dado Lipovac Kn. 1500.—; Milivoj Jakšić Kn. 2000.—; Slavko Neumann, Zagreb Kn. 50.000.—; Remete Kn. 11.200.—; Matasović, Zagreb Kn. 1000.—; Sv. Nedjelja Kn. 189.000.—; Brezovica Kn. 20.000.—; Cvieta Novosel Kn. 3400.—.

U godini 1944. sakupljeno Kn. 908.440.—.

TAMJAN

Upozoravaju se župni uredi i uprave crkvi, da je uprava prvostolne crkve nabavila nešta tamjana te se isti može nabaviti kod vratara u nadbiskupskom dvoru.

Vlastnik i izdavač: Nadbiskupija zagrebačka. — Odgovorni urednik: Dr. Janko Penić. — Tisak: Narodna tiskara u Zagrebu. — Za tiskaru odgovara: Rudolf Vedo, Zagreb, Kaptol 27.